

**Уладзімір Мажылоўскі
дваццаць шэсць гадоў працаваў
дырэктарам Барунскай
васьмігодкі на Віцебшчыне,
а цяпер узначальвае аддзяленне
для састарэлых грамадзян
у Браслаўскім тэрытарыяльным
цэнтры сацыяльнага
абслугоўвання насельніцтва.
І піша тым часам аповесці, якімі
захапляецца інтэлектуальная
і святдая моладзь. Яго
«Спіраль гісторыі» — сапраўднай
спружына для ўдзячнага чытача.**

Аповесць надрукавана ў студзенскім нумары часопіса «Малодосць».

Узбуджаны відовішчам смерці і пахам крыві, вялікі князь маскоўскі Дзмітрый ірваўся ў самую гушчу сечы. У пакаменчаным, акрываўленым панцыры, змяніўшы чарговага каня, ён з шалёным бляскам у вачах кідаўся на ворага, сек, не даваў нікому лігасці. Ён бачыў, што яго раці перамаглі, разумеў, што трэба спыніцца, аднак ніяк не мог утаймаваць у сабе прыхаванай лютасці да татар, якія больш стагоддзя трымалі яго род у палоне страху. Ён і не хацеў спыняцца. Дзмітрый сек, сек, сек... З кожным выдыхам ён высякаў у сабе той старадаўні жах, тое халуйскае, рабскае, што паспела прарасці нябачнымі карэньчыкамі ў душах многіх яго падданных, ды і ў ім самім. І, напэўна, калі б Брэнка не перахапіў яго каня, то Дзмітрый кінуўся б прасядаваць уцякаючых ворагаў. Аднак...

— Уставай, соня! — нехта ўпарта трос мяне за плячо. — Уставай, інакш спознішся на працу!

— Якая праца? — квола, канчаткова не адышоўшы ад сну, заягрэчыў я. — Сёння ж субота!

— Ну і што. У цябе факультатыв у дзявятым класе.

І праўда, у суботу ў мяне ў дзявятым класе факультатыв па гісторыі. Трэба падымацца. Шкада толькі, што жонка разбудзіла так рана. Пачакала б крышачку, дала б дагледзець сон. Проста цікава, ці застаўся жывым Цімоха? І хаця я ведаў, што ў сечы ля Вожа згуба маскавітаў была невялікай, каля трох сотняў воінаў, але ўсё ж было шкада, што жонка не дала дагледзець сон да канца.

Я ўстаў, прывёў сябе ў парадак і, па звычцы, пацягнуўся на кухню, бо прывык да такога рэжыму за дваццаць пяць гадоў сямейнага жыцця. Ён мне падабаўся, і я ніколі не думаў мяняць яго нават у дробязях...

Са сваёй жонкай я пазнаёміўся ў далёкія студэнцкія гады. Я, дваццаціпяцігадовы выпускнік універсітэта, і яна — маладзённая першакурсніца. За маімі плячыма была служ-

ба ў радах Савецкай Арміі, які-ніякі жыццёвы вопыт. За яе ж — сярэдняя школа ў далёкім пасёлку на поўначы Віцебскай вобласці.

А злучыла нас банальная спрэчка. Такія дыспуты між студэнтамі часта ўзнікалі на нашым гістарычным факультэце. Здаралася, што яны працягваліся і на перапынках, перацякалі нават у сталойку. Справа ў тым, што адну і тую ж гістарычную падзею кожны можа трак-

таваць па-свойму, зыходзячы з уласнага бачання гістарычнай перспектывы, уласнага адчування нацыянальнай годнасці ці веравызначэння. Да боек такія дыспуты не даходзілі, аднак, здаралася, апаненты разыходзіліся ворагамі.

У той дзень сярод студэнтаў нашай групы ўзнікла спрэчка наконт смерці Стэфана Баторыя. Адны, у тым ліку і я, даказвалі, што ён памёр сваёй смерцю з-за хворых нырак. Другія — што яго атруцілі. Прычым другія не хацелі нават слухаць ні пра паказанні яго лекараў Міколы Бучэла і Сімонія, ні пра заключэнне, зробленае па выніках анатаміравання цела памерлага, ні пра пісьмовае апісанне хваробы караля, якое зрабіў Сімоній па парадзе літоўскага дварнага маршалка Радзівіла.

— Ды атруцілі Баторыя, вы маеце рацыю, — раптоўна падтрымала яго дзяўчо, што стала перада мной у чарзе. — Я пра гэта яшчэ са школы памятаю. Але атруцілі не ворагі, а ўласныя хворыя ныркі. Яго арганізм не мог да бясконцасці змагацца з атрутнымі прадуктамі абмену рэчываў. Магчыма, калі б ён быў на дыеце і не піў куваліны моцнае венгерскае віно, то яшчэ працягнуў бы год-другі. А так...

Хіба пасля такога адказу я мог застацца абыякавым да Насці?

У школу прыйшоў а палове адзінаццатай. У настаўніцкай пуста — субота ж! Цішыню парухалі толькі гукі спрэчкі, што даносіліся з кабінета дырэктара. Галасы гучалі мужчынскія.

Я не стаў прыслухоўвацца — склочніцкі характар дырэктара мне добра вядомы. Не хачелася чарговы раз трапляць пад раздачу, псаваць суботні настрой.

Я дастаў план заняткаў, яшчэ раз прагледзеў этапы яго правядзення, выйшаў у калідор. Амаль тут жа за мной выскочыў і настаўнік фізічнай культуры Юрый Васільевіч. «Тваю маці! — выпускаў фізрук пару разам з лаянкай. —

Я не дырэктар, расслабілася, павіталася ў адказ. «А дзе шэф?» — я паказаў на кабінет дырэктара. — «Толькі што некуды выйшаў, — прашапталая яна, быццам раскрывала страшэнны сакрэт і, азірнуўшыся на дзверы, дадала: — Злосны!»

Я ўзяў класны журнал і накіраваўся да кабінета гісторыі. Адчыніўшы дзверы ў клас, я на імгненне спыніўся. Вучні дружна, бы па камандзе, падскочылі з месцаў і застылі ў маўклівым чаканні. Мяне гэта здзівіла, бо звычайна, калі я прыходзіў у 9 «А», мяне сустракала не цішыня. На апошняй парце, ля самай сцяны, сядзеў дырэктар школы і са здэклівай усмешкай назіраў за май разгубленасцю. «Мог бы і папярэдзіць, — зразумеў я прычыну нязвыклай цішыні і, усміхнуўшыся вучням, матнуў галавой: — Добры дзень, дзеці. Сядайце».

Урок пачаўся.

— Сёння пагаворым пра Кулікоўскую бітву. Пастараемся быць аб'ектыўнымі. Спынімся на левым беразе Дона, насупраць прытока Няпрадвы... Хутка я так захапіўся, што забыўся пра ўсё на свеце. Я быў там, у мінулым, на полі Куліковым. Я ўважліва назіраў за ходам крывавай бітвы і разам з Цімохам адбіваў шалёныя атакі закаваных у сталёную браню тэўтонскіх рыцараў ды французскіх тампліераў...

Вялікая стрэлка гадзінніка адлічвала хвіліны ўрока. Дзеці сядзелі і слухалі, бы зачараваныя. Дырэктар таксама ўважліва слухаў і толькі час ад часу рабіў нейкія запісы ў сваім нататніку.

Сэрца на даху

А СНЕГ ІШОЎ, НЕ ВЕДАЎ...

Сёння Вольга прачнулася вельмі рана, ледзь развіднела. Нешта казачнае і да болю знаёмае цягнула яе да акна. На двары ціха ішоў снег, ветру не было; дрэвы, апанутыя ў белое адзенне, стаялі нерухомыя, нібы зачараваныя. Такім надвор'ем прырода апошнім часам рэдка песціла людзей узімку!

Пад уражаннем таго, што адбывалася за акном, Вольга перавяла свой здзіўлены позірк на новы, нядаўна куплены ёю календар.

«1 снежня. Першы дзень зімы. А надвор'е такое, як тры гады таму», — прашапталая яна, не маючы магчымасці адысці ад акна.

Маленькай яна заўсёды любіла сядзець каля акна, глядзець на навакольны свет, у якім кожны дзень нешта адбываецца — добрае і не вельмі...

Дзяўчына пасталела. Зараз яе думкі былі далёкімі ад разважанняў маленькай Вольгі.

Сёння 1 снежня. Пачатак зімы. І роўна тры гады, як яна сустрэла свайго каханага Валодзю. Гэта было так нечакана для яе і, мабыць, для яго таксама. Але час ішоў, Вольга сама не разумеючы, як сяброўства змянілася на штосці іншае, дагэтуль ёю не спазнае. Яна па-сапраўднаму пакахала яго, хлопца з цёмнымі вачыма і ласкавай усмешкай.

Ёй успомнілася, як калісьці яны разам ішлі па парку, не бачачы анікога, размаўлялі пра ўсё на свеце, смяяліся. І яна пачула ад Валодзі доўгачаканыя словы: «Маё сэрца назаўсёды будзе належаць табе адной!» Не ведаючы, што адказаць, яна прашапталая: «А маё сэрца заўсёды будзе з табою».

Здавалася, што для сапраўднага шчасця гэтым дваім усяго толькі трэба было быць побач. Але... Праз некалькі месяцаў Валодзя паехаў працаваць за мяжу. Цяпер яны далёка адно ад аднаго, іх раздзяляюць тысячы кіламетраў.

«Дзе ж ён цяпер? Як жыве? — пыталася Вольга ва ўсяго свету. — Чаму ж ён не піша? Мабыць, думае, што я не чакаю яго. Як жа я хачу яго ўбачыць, адчуць на сабе ласкавы позірк! Няўжо ён забыўся пра мяне, сваю Вольгу? Не, ён не мог! Ён помніць мяне. Ён павінен у хуткім часе напісаць або патэлефанаваць! Не можа ён так проста забыць тую, якой належыць яго сэрца!»

...А снег усё ішоў, утвараючы сумёты. Вольга сядзела адна, думала, успамінала... Яна сустракала новы дзень з надзеяй на лепшае.

Святлана ЧЫЖЫК,
вучаніца 11 класа СШ № 3 г. Беразіно.

Фота Яўгена Пясецкага.

Зімовае — доўгачаканае

Як патрапіць у дзяцінства?

Вось і зіма прыйшла да памяці — нарэшце ідзе снег! У такое надвор'е лепш сядзець дома і назіраць за снегападам з акна... Прыгожа мяце, сыпле... Вось бы зноў адкруціць стужку назад і сустрэць Новы год са снегам... А калі едзеш на машыне ў такое надвор'е, дык здаецца, што вась-вось падхопіць цябе разам з ёй і закруціць, як фанцік, як цацку. Дарогі не відаць... Можна сказаць, што едзеш «навобмац».

Сапраўды, няма нічога больш цудоўнага зімой, чым снегапад. Вунь хлапчук гадоў пяці падняў галаву і ловіць сняжынку. Як гэта цудоўна! Калісьці сама такой была... Крыштальныя сняжынкі, гуляючы, пырхаюць над зямлёй, кладуцца нячутна, нават далікатна, быццам баючыся патрывожыць асфальт. Усё гэта асвятляюць промні самотнага ліхтара. Дрэвы застылі, дачакаўшыся цуду. Вось яна — зімовая казка!

Варта толькі зірнуць — і ўжо не адарвацца ад цудоўнага малюнка. Забываецца ўсё: праблемы, няўдачы, крыўды... Іскрыстая сняжынка надаюць настрой. У думках міжволі вяртаюся ў дзяцінства... Ніякіх дарослых, толькі дзеці. Цяпер усё проста, без праблем... А калі ўдумацца, дык усе дарослыя ў душы заўсёды застаюцца дзецьмі. Яны быццам бы не сталююць, а проста адаптуюцца да новых рэалій пад уплывам часу. У іх з'яўляецца адказнасць за ўчынкi. А «цацкі» становяцца большымі...

Мы ў дзяцінстве, таму што прыйшла зіма. — Добры дзень, дарагая! Мяці! Кружы! Як нам часам не хапае гэтых успамінаў!..

Кацярына ЛЯСУН.

Самыя — самыя

Валанцёрства з «прафесійным» падыходам

Пераможцаў рэспубліканскага конкурсу БРСМ «Валанцёр года — «Добрае сэрца» ў намінацыі «Асабісты ўклад» стала студэнтка Мінскага гарадскога лінгвістычнага ўніверсітэта Марыя ВОІНАВА. Пад кіраўніцтвам Марыі на базе валанцёрскага атрада «Мы — дзецям» былі створаны дзіцячы тэатр «Разам у казку». Запаветная мара дзяўчыны — адкрыць свой дабрачынны фонд для дзяцей-сірот і дарыць ім казку і ўсмішку кожны дзень. Марыя лічыць, што нават самае нязначнае намаганне можа прымусіць дзяцей усміхнуцца...

Старт рэспубліканскаму конкурсу быў дадзены ў сакавіку 2013 года. Конкурс праводзіўся на раённым, абласным і рэспубліканскім узроўнях. Увесць гэты час журы пільна сачыла за поспехамі на ніве валанцёрства кожнага з удзельнікаў. Пераможцы вызначаліся ў пяці намінацыях.

Званне «Лепшага валанцёрскага атрада» заваявала арганізацыя БРСМ Барысаўскага дзяржаўнага медыцынскага каледжа — атрад «Міласэрнасць». У будучых медыкаў падыход да валанцёрства прафесійны: калі лекцыі аб шкодзе курэння — то з поўным навуковым абгрунтаваннем, калі догляд за цяжкахворымі — то па ўсіх правілах сястрынскай справы. Альтруістаў з «Міласэрнасці» з нецягліваасцю чакаюць у Барысаўскім доме дзіцяці і аддзяленні дзіцячых інфекцый гарадской бальніцы, у гарадскім таварыстве інвалідаў і дзіцячым садку для дзяцей з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця.

У намінацыі «Лепшае масавае мерапрыемства» перамог атрад «Разам» першаснай арганізацыі БРСМ Віцебскай дзяржаўнай акадэміі ветэрынарнай медыцыны. У намінацыі «Лепшае сацыяльнае рэклама» — атрад «Талісман» Пліскай сярэдняй школы Смалявіцкага раёна, а ў намінацыі «Валанцёрскія справы — у фотааб'ектыве» — атрад «Рытм жыцця» Слаўгарадскага раённага камітэта БРСМ.

Моладзевы валанцёрскі рух БРСМ «Добрае сэрца» — адзін з вядучых кірункаў дзейнасці Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі. 24 тысячы чалавек (891 валанцёрскі атрад) аказваюць дабрачынную дапамогу ветэранам, інвалідам, дзецям-сіротам, дапамагаюць аднаўляць храмы і цэрквы, гістарычныя аб'екты, займаюцца добраўпарадкаваннем воінскіх пахаванняў. Сярод найбольш яркіх праектаў — дабрачынны нон-стоп марафон «Усе фарбы для цябе», «У школу — з «Добрым сэрцам». Падчас акцыі «Запішыся валанцёрам-2014» па аказанні дапамогі ў правядзенні чэмпіянату свету па хакеі ў банк даных праз Саюз моладзі паступілі 308 заявак. Валанцёры БРСМ былі задзейнічаны летась на чэмпіянаце Еўропы па боксе, у VIII Форуме творчай і навуковай інтэлігенцыі дзяржаў — удзельніц СНД. А падчас знаходжання ў Мінску хрысціянскай рэліквіі — Дароў валхвой — валанцёры БРСМ кансультавалі шматлікіх паломнікаў, прапанавалі ім сагрэцца ў спецыяльна абсталяваных палатках, разносілі гарбату.

Надзея СЯРГЕЕВА.